

**RAHAPESU ANDMEBÜROO JUHEND VIRTUAALVÄÄRINGU
TEENUSE PAKKUJA OMAVAHENDITE HINDAMISEKS**

oktoober 2022

Sisukord

1. Üldsätted.....	2
2. Mõisted.....	3
3. Osa- või aktsiakapital.....	5
4. Omavahendite definitsioon vastavalt RahaPTS-ile ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele nr 575/2013	6
5. Virtuaalvääringu teenuse pakkuja omavahendid – RahaPTS § 72 ² nõuded	7
Omavahendite arvutamise test nr 1	9
Omavahendite arvutamise test nr 2	10
6. Omavahendite olemasolu tõendamine	10
7. Omavahendite nõuete rikkumise tagajärjed	11
Lisad.....	12

Rahapesu Andmebüroo omavahendite hindamise juhend

1. Üldsätted

- 1.1. 15.03.2022 jõustusid Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse (edaspidi RahaPTS) muudatused, millega täiendati ja muudeti kehtinud korda nimetatud seaduse alusel tegevusloba taotlevatele isikutele, peamiselt virtuaalvääringu teenuse pakkujatele. Seadusandja eesmärk on seaduse muudatusega maandada kõrget rahapesu ja terrorismirahastamise riski sektoris ning kaitsta inimesi, kes usaldavad oma vara virtuaalvääringu teenuse pakkujatele.
- 1.2. RahaPTS muudatustega täiendati virtuaalvääringu teenusepakkuja tegevusloa taotlusega esitavate andmete ja dokumentide koosseisu. Esitatavad dokumendid ja andmed peavad kinnitama järelevalveasutusele, et virtuaalvääringu teenuse pakkuja vastab seaduses toodud nõuetele.
- 1.3. Muudatusega seoses on virtuaalvääringu teenuse pakkuja tegevusloa taotlemiseks vaja täita lisaks RahaPTS § 72 lg 1 p-des 1-5 toodud nõuetele ka nõuded aktsia- või osakapitalile, omavahenditele, audiitorkontrollile, andmete säilitamisele, sisekontrolli süsteemile, ettevõtte asukohale ja tegevuskohale ning juhatuse liikmetele ja kontaktisikule. Juhendi eesmärk on anda ülevaade RahaPTS §-s 72² sätestatud virtuaalvääringu teenuse pakkuja omavahendite tingimustest ja omavahendite arvutamise meetodikast. Samuti käsitleb juhend osa- ja aktsiakapitali nõudeid vastavalt RahaPTS §-le 72¹.
- 1.4. Omavahendite nõue näitab kapitali summat, mille virtuaalvääringu teenuse pakkuja peab säilitama pärast tegevusloa saamist, et katta võimalikke kahjusid ja maandada oma tegevusega seotud riske. Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalve eesmärk on tagada virtuaalvääringu teenuse pakkujate usaldusväarsus ning kindlustada, et antud valdkonnas tegutsevad ettevõtted omaks oma tegevusest tulenevate riskide katteks piisavalt kapitali ja reserve. Omavahendite nõue suurendab turuosaliste toimekindlust ja tõstab seeläbi kogu sektori usaldusväarsust. Lisaks annab see täiendava kaitse võlausaldajatele.
- 1.5. Õigusaktidest tulenevate imperatiivsete nõuete korral tuleb lähtuda õigusaktides sätestatust. Juhendi vastuolu korral õigusaktidega tuleb lähtuda RahaPTS-i ja sellega vahetult seotud õigusaktide mõttest ning sisust. Rahvusvaheliste õigusaktide ja Euroopa Liidu määruste RahaPTS-iga vahetult seonduvate õigusaktide/allikmaterjalide korral tuleb lähtuda nende originaalsõnastusest ning mõttest.
- 1.6. Juhendi kohaldamisel tekkivate rakenduslike ja tõlgenduslike probleemide korral tuleb lähtuda mõistlikkuse põhimõttest, tõlgendades vajadusel erinevaid juhendi punkte koosmõjus ning arvestades käesoleva juhendi eesmärki. Samuti tuleb toimida heas usus ja kooskõlas kohustatud isikult oodatava hoolsusega.

2. Mõisted

- 2.1. Bilanss on raamatupidamisaruanne, milles kajastatakse ettevõtte varad, kohustised ja omakapital mingil ajahetkel.
- 2.2. Bilansipäev on ettevõtte aruandeperioodi lõppkuupäev.
- 2.3. Omakapital on jääkosalus raamatupidamiskohustuslase varades¹ pärast tema kõigi kohustiste mahaarvamist. Omakapital ehk netovara on see osa, mille ulatuses ettevõtte on varasid rohkem kui kohustusi. Omakapital peab olema kindlasti positiivne ehk ettevõtte peab olema varasid rohkem kui kohustusi. Seega on omakapital ettevõtte omanikele kuuluv kapital, mis koosneb põhiliselt omanike poolt tehtud sisse maksetest ja kasumist. Kohustiste ja omakapitalina (passiva poolel) arvestatakse lühiajalised kohustised, pikaajalised kohustised, omanike sisse makstud kapital, jaotamata kasum ja reservid.
- 2.4. Aktsiakapital on teatud summa, mis tuleb enne aktsiaseltsi asutamist sisse maksta. Aktsiakapital võib olla sisse makstud nii rahaliselt kui ka mitterahaliselt.
- 2.5. Osakapital on teatud summa, mis tuleb enne osahingu asutamist sisse maksta. Osakapital võib olla sisse makstud nii rahaliselt kui ka mitterahaliselt. Osakapital on üks osa omakapitalist.
- 2.6. Omavahendid on varalised või mittevaralised vahendid, mis on ettevõttele kuuluv vara ning need peavad ära katma osakapitali täies ulatuses. Omavahendid koosnevad EL määruse nr 575/2013 ja nr 648/2012 esimese taseme põhiomavahenditest koos mahaarvamistega. Esimese taseme põhiomavahendid koosnevad aktsiakapitalist, ülekursist, jaotamata kasumist, muust akumulieeritud koondkasumist ja omakapitali reservidest. Omavahendite sisse ei kuulu ettevõtte klientide varad ja ettevõtte kohustised klientide ees (nii virtuaalvääringud kui FIAT raha).
- 2.7. Mitterahaliseks sisse makseks võib olla mis tahes rahaliselt hinnatav ja osahingule üleantav asi või varaline õigus, millele on võimalik pöörata sissenõuet. Mitterahalise sisse makse puhul tuleb lähtuda äriseadustikus (edaspidi ÄS) välja toodud nõuetest. Teatud juhtudel peab mitterahalise sisse makse hindamist kontrollima audiitor (ÄS § 143 ning § 249).
- 2.8. Baasprognoos on ettevõtte finantsnäitajate dokumentide kogum. Baasprognoosi moodustavad järgmised osad: bilansi prognoos, kasumiaruande prognoos, omavahendite nõude prognoos koos arvutuskäiguga ja omavahendite prognoos instrumentide lõikes.

¹ Varadena (aktiva poolel) arvestatakse käibevara ja põhivara ehk raha, nõuded, kaubavarud, materiaalne ja immateriaalne põhivara.

- 2.9. Virtuaalvääringu rahakotiteenus on teenus, mille raames luakse klientidele või hoitakse klientide krüpteeritud võtmeid, mida saab kasutada virtuaalvääringute hoidmise, talletamise ja ülekandmise eesmärgil.
- 2.10. Virtuaalvääringu vahetamise teenus on teenus, mille raames vahetab isik virtuaalvääringut raha vastu või raha virtuaalvääringu vastu või üht virtuaalvääringut teise vastu.
- 2.11. Virtuaalvääringu ülekandeteenus on virtuaalvääringu ülekandmine ühelt kliendilt teisele. See tähendab, et isik ei paku rahakotiteenust ega vahetusteenust, vaid vahendab virtuaalvaluuta liikumist ühelt isikult teisele. Ülekande teenuse raames teeb virtuaalvääringu teenuse osutaja füüsilise või juriidilise isiku nimel tehingu, mille raames liigub virtuaalvääring ühest virtuaalvääringu rahakotist või ühelt kontolt teisele. Teenus hõlmab kõiki teenuseid, mis võimaldavad teenust kasutaval isikul anda üle teistele isikutele omandit, valdust, muul viisil kontrolli virtuaalvääringu üle või võimalust saada virtuaalvääringust kasu.
- 2.12. Virtuaalvääringu väljastamine ehk ICO – virtuaalvääringut saab väljastada ja/või üle kanda hajusraamatu või plokiahela tehnoloogia abil. Üks selliste varade levitamise mehhanism on sündmus, mida tavaliselt nimetatakse ICO-ks (inglise keeles *initial coin offering*). ICO-s pakub emitent või promootor tavaliselt virtuaalvääringut müügiks raha või muu virtuaalvääringu eest. ICO võib olla seotud raha kogumisega mõne projekti teostamiseks. Pakkumise ajal võivad emitendid või muud ICO-ga seonduvad isikud lubada virtuaalvääringu ostjatele võimalust teenida tulu virtuaalvääringu hinna muutumisest või projekti teostamisest. Pärast nende väljastamist võidakse virtuaalvääringut järelturul edasi müüa.
- 2.13. Virtuaalvääringu teenuseks saab olla ka virtuaalvääringu väljastamisega seonduva väljastaja eest või nimel avaliku või suunatud pakkumise või müügi korraldamine või sellega seotud finantsteenuse osutamine.
- 2.14. Operatsioonirisk on risk saada kahju sisemiste protsesside, inimeste tegevuse või süsteemide ebaadekvaatsusest või mittetoimimisest oodatud viisil või välistest sündmustest. Operatsioonirisk sisaldab endas protsessiriski, juhtimis- ja kontrolliriski, inimressursi riski, juriidilist riski, regulatiivset riski, infotehnoloogilist riski. Tegemist ei ole suletud loeteluga. Operatsioonirisk viitab erinevatele riskidele, mis tulenevad ettevõtte tavapärasest äritegevusest. Operatsioonirisk ei sisalda endas strateegilist, reputatsiooni ja süsteemiriski.
- 2.15. Kinnitatud rahvusvahelised finantsaruandluse standardid (IFRS – ingl *International Financial Reporting Standards*).

3. Osa- või aktsiakapital

- 3.1. Virtuaalvääringu teenuse pakkuja osa- või aktsiakapital peab olema vähemalt 100 000 või 250 000 eurot vastavalt pakutavale teenusele.
- 3.2. Kui virtuaalvääringu teenuse pakkuja osutab rahakotiteenust, vahetusteenust või virtuaalvääringu väljastamisega seonduva väljastaja eest või nimel avaliku või suunatud pakkumise või müügi korraldamise või sellega seotud finantsteenuse väljastamise teenust või mitut nimetatud teenust, peab tema osakapital olema vähemalt RahaPTS § 72¹ lg 1 p 1 kohaselt 100 000 eurot.
- 3.3. Kui virtuaalvääringu teenuse pakkuja osutab ülekandeteenust, peab tema osakapital olema RahaPTS § 72¹ lg 1 p 2 kohaselt vähemalt 250 000 eurot.
- 3.4. Virtuaalvääringu teenuse pakkuja peab vastavalt eeltoodule hindama milliseid virtuaalvääringu teenuseid ettevõtte osutama hakkab, mis omakorda on vajalik selleks, et välja selgitada ettevõtte osa- või aktsiakapitali suurus.

Uue (alustava) virtuaalvääringu teenuse pakkuja osa- või aktsiakapital tegevusloa taotlemisel

- 3.4.1. Virtuaalvääringu teenuse pakkuja asutamisel uue äriühinguna võib osa- või aktsiakapitali sissemaks olla ainult rahaline.
- 3.4.2. Virtuaalvääringu teenuse pakkuja tegevusloa taotleja peab läbi Majandustegevuse registris (edaspidi MTR) esitama varade ja osa- või aktsiakapitali sissemaksmist tõendavad dokumendid. RAB kontrollib varade ja osa- või aktsiakapitali legaalselt päritolu erinevate küsimuste ja infopäringute kaudu.
- 3.4.3. Virtuaalvääringu teenuse pakkuja asutamisel uue äriühinguna on osa- või aktsiakapital 100 000 või 250 000 eurot. Alustaval virtuaalvääringu teenuse pakkujal ei ole võimalik tegevusega alustades hinnata oma tehingute mahte ning sellest tulenevalt tuleb rakendada osa- või aktsiakapitali suurust vastavalt osutatavale teenusele (100 000 või 250 000 eurot).

Tegutseva virtuaalvääringu teenuse pakkuja osa- või aktsiakapital tegevusloa muutmisel

- 3.4.4. Tegevusloa muutmisel ei pea olema osa- või aktsiakapitali sissemaks tehtud rahaliselt, kuid ettevõtte peab RAB-ile tõendama, et ettevõtte osa- või aktsiakapitali suurus vastab seaduses toodud nõuetele (RahaPTS § 72¹). Mitterahaliseks sissemaksiks võib olla mis tahes rahaliselt hinnatav ja osaühingule üleantav asi või varaline õigus, millele on võimalik pöörata sissenõuet (ÄS § 142 lg 1). Mitterahaliseks sissemaksiks ei või olla osaühingule osutatav teenus ega tehtav töö ega ka asutajate tegevus osaühingu asutamisel (ÄS § 142 lg 2). RAB kontrollib varade ja osa- või aktsiakapitali legaalselt päritolu erinevate küsimuste ja infopäringute kaudu.

4. Omavahendite definitsioon vastavalt RahaPTS-ile ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele nr 575/2013

4.1. RahaPTS § 72² lg 2 sätestab, et virtuaalvääringu teenuse pakkuja omavahendid koosnevad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 575/2013 krediidiasutuste ja investeerimisühingute suhtes kohaldatavate usaldatavusnõuete kohta ja määruse (EL) nr 648/2012 muutmise kohta (ELT L 176, 27.06.2013, lk 1–337) artiklites 26–30 sätestatud esimese taseme põhiomavahenditest² koos nimetatud määruse artiklis 36 sätestatud mahaarvamistega, sealjuures ei kohaldata mahaarvamisele nimetatud määruse artiklites 46 ja 48 sätestatud künnisega seotud erandeid.

4.2. Esimese taseme põhiomavahendite sisu tuleneb EL määrustest.³ RAB vaatab ainult esimese taseme põhiomavahendeid, milleks on osa- või aktsiakapital, ülekurs, jaotamata kasum ja omakapitali reservid. Aruandeperioodi kinnitamata aastakasumit või vahekasumit võib esimese taseme omavahendites kajastada vaid juhul, kui vastava perioodi raamatupidamise aastaaruanne või vahearuanne (kinnitatud majandusaasta aruanne või auditeeritud vahearuanne) on läbinud audiitorkontrolli ja RAB annab selleks loa. Hindamise käigus kontrollib RAB, kas kapital koosneb lubatud elementidest, tagades seega kapitali kvaliteedi.⁴

4.3. Juhindudes Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 36 sätestatud esimese taseme põhiomavahendite mahaarvamiste kirjetest, arvavad virtuaalvääringu teenuse pakkujad muu hulgas maha järgmise:

- 1) Aruandeperioodi kahjum⁵;
- 2) Immateriaalsed varad;
- 3) Tulumaksuvara, mis sõltub tuleviku kasumitest;
- 4) Osalused teistes finantsasutustes.

4.4. Rahvusvahelise Raamatupidamise Standardite Nõukogu (IFRS) on välja andnud IAS38 standardi, mis defineerib immateriaalset vara kui füüsilise aineta identifitseeritavat mitterahalist vara. Virtuaalvääring on oma olemuselt ilma füüsilise aineta identifitseeritav mitterahaline vara. Seega tulenevalt eeltoodust sobitub virtuaalvääring standardis toodud definitsioonile. Seetõttu tuleb virtuaalvääringut omavahendi arvutamisel vaadelda, kui immateriaalset vara ning see tuleb esimese taseme põhiomavahenditest maha arvata.

4.5. Immateriaalset vara on vaadeldud antud juhendis läbi IAS38 standardi. Eestis kasutatakse Eesti finantsaruandluse standardit (Raamatupidamise Toimkonna juhendid RTJ). On teada, et RTJ 5 kohaselt saab immateriaalset vara vaadelda raamatupidamislikult kui varu, kuid lähtudes IAS38 standardis toodud immateriaalse

² Juhendi punkt 2.6.

³ Juhendi punkt 4.1.

⁴ Euroopa Keskpank. Tegevusloaotluste hindamise juhend. Arvutivõrgus kättesaadav: https://www.bankingsupervision.europa.eu/ecb/pub/pdf/ssm.201901_guide_assessment_credit_inst_licensing_ap.1et.pdf.

⁵ Jooksva majandusaasta kahjumi/kasumi mõeldakse perioodi kasumit. Nt kui periood on 1.01.2022 -31.12.2022, siis mõeldud on 2022. a kasumit või kahjumit. Jooksva majandusaasta kahjumi sõnastus tuleneb otse määrusest 575.

vara definitsioonile, lähtutakse standardis toodud selgitustele, et virtuaalväering saab olla immateriaalne põhivara ning see tuleb omavahendite summa arvutamisel omavahenditest maha arvata. Virtuaalväeringud tuleb omavahenditest maha arvata sõltumata sellest, kas need on kajastatud bilansis kui varud, ettemaksed või immateriaalne põhivara.

4.6. Ettevõtte omavahendite alla ei kuulu kliendi virtuaalväering ega FIAT raha, sest tegemist ei ole ettevõttele kuuluva varaga. Ettevõtte kohustised klientide ees ei tohi omavahendeid mõjutada.

5. Virtuaalväeringu teenuse pakkuja omavahendid – RahaPTS § 72² nõuded

5.1. RahaPTS §-s 72² on sätestatud nõuded virtuaalväeringu teenuse pakkuja omavahenditele. Paragrahvi eesmärk on tagada virtuaalväeringu teenuse pakkuja piisavate vahendite olemasolu ning näha ette nõuded omavahendite minimaalsele suurusele.⁶ Omavahendite olemasolu tõendamiseks peab virtuaalväeringu tegevusloa taotleja esitama vastava informatsiooni MTR-is.⁷

5.2. Tegevust alustava teenuseosutaja puhul peavad omavahendid tegevusluba taotledes ületama miinimumnõuet selliselt, et oleks võimalik kanda tegevuse alustamise perioodil kantavaid kahjumeid ja täita omavahendite nõuet igal hetkel pärast tegevusloa väljastamist.

5.3. Virtuaalväeringu teenuse pakkujad, kellele on väljastatud virtuaalväeringu tegevusluba enne 15.03.2022, on kohustatud hiljemalt 01.01.2023 esitama RAB-ile RahaPTS § 72³ lg-s 4 nimetatud audiitorettevõtja arvamuse omavahendite vastavuse kohta seaduses nõutud tingimustele (RahaPTS § 118³ lg 3). Tegevuslubade korral, mis on väljastatud seadusemuudatuse järel, tuleb lähtuda sellest, et audiitorettevõtja peab RahaPTS § 72³ lg 4 kohaselt kontrollima virtuaalväeringu teenuse pakkuja poolt omavahendite kohta kehtestatud nõuete täitmist bilansipäeva seisuga⁸ ning esitama vastava virtuaalväeringu teenuse pakkuja majandusaasta aruande esitamise tähtjaks sellekohase arvamuse virtuaalväeringu teenuse pakkujale ja RAB-ile.

5.4. Virtuaalväeringu teenuse pakkuja omavahendid peavad igal hetkel vastama ühele järgmistest suurustest, olenevalt sellest, kumb on suurem:

- 1) osa- või aktsiakapitali suurus (RahaPTS § 72² lg 1 p 1);
- 2) omavahendite suurus vastavalt RahaPTS § 72² lg 3 või lg 6 arvutusmeetodikale (RahaPTS § 72² lg 1 p 2).

5.5. Kui virtuaalväeringu teenuse pakkuja osutab üksnes rahakotiteenust või virtuaalväeringu väljastamisega seonduva väljastaja eest või nimel avaliku või

⁶ Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse ja teiste seaduste muutmise seadus 507 SE (edaspidi RahaPTS seletuskiri), lk 21. Arvutivõrgus kättesaadav: <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/ffe848a6-7b78-43cf-b106-720915882205/Rahapesu%20ja%20terroris%20mi%20rahastamise%20t%C3%B5kestamise%20seaduse%20ja%20teiste%20seaduste%20muutmise%20seadus>.

⁷ Juhend virtuaalväeringu teenuse pakkuja tegevusloa taotluse või muutmise taotluse esitamiseks, lk 9. Arvutivõrgus kättesaadav: <https://fiu.ee/media/238/download>.

⁸ Bilansipäev sellisel juhul peab olema vahemikus 15.03.2022 – 01.01.2023.

suunatud pakkumise või müügi korraldamise või sellega seotud finantsteenuse väljastamise teenust, ei tohi virtuaalvääringu teenuse pakkuja omavahendid olla väiksemad kui 25 % eelmise majandusaasta püsivatest üldkuludest, mis vaadatakse üle igal aastal (RahaPTS § 72² lg 3).

- 5.6. Majandusaasta püsivate üldkulude arvutamise põhimõtted kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega (RahaPTS § 72² lg 5).
- 5.7. Kui virtuaalvääringu teenuse pakkuja on tegutsenud vähem kui 12 kuud, võib ta püsivate üldkulude arvutamisel kasutada majandustegevuse prognoose tingimusel, et ta hakkab kasutama varasemate perioodide andmeid niipea, kui need on kättesaadavad (RahaPTS § 72² lg 4).
- 5.8. Kui virtuaalvääringu teenuse pakkuja osutab virtuaalvääringu vahetamise teenust või ülekande teenust, peavad virtuaalvääringu teenuse pakkuja omavahendid olema vähemalt võrdsed mahuosade summaga (RahaPTS § 72² lg 6).

Mahuosad on järgnevad:

- 1) 4 % teenuse pakkumise raames tehtud tehingute mahu osast, mis on kuni 5 miljonit eurot või sellega võrdne (RahaPTS § 72² lg 6 p 1);
 - 2) 2,5 % teenuse pakkumise raames tehtud tehingute mahu osast, mis on üle 5 miljoni euro, kuid ei ületa 10 miljonit eurot (RahaPTS § 72² lg 6 p 2);
 - 3) 1 % teenuse pakkumise raames tehtud tehingute mahu osast, mis on üle 10 miljoni euro, kuid ei ületa 100 miljonit eurot (RahaPTS § 72² lg 6 p 3);
 - 4) 0,5 % teenuse pakkumise raames tehtud tehingute mahu osast, mis on üle 100 miljoni euro, kuid ei ületa 250 miljonit eurot (RahaPTS § 72² lg 6 p 4);
 - 5) 0,25 % teenuse pakkumise raames tehtud tehingute mahu osast, mis on üle 250 miljoni euro (RahaPTS § 72² lg 6 p 4).
- 5.9. Eelmises punktis nimetatud teenusena tehtud tehingute mahu osa arvutamise aluseks on üks kaheteistkümnendik virtuaalvääringu teenuse pakkuja eelneva aasta jooksul virtuaalvääringu vahetamise teenuse ja ülekande teenuse kogusummast. Virtuaalvääringu teenuse pakkuja, kes on eelneval aastal tegutsenud vähem kui 12 kuud⁹, jagab asjakohase näitaja saamiseks eelneva aasta jooksul tehtud vahetamise tehingute ja ülekande teenuse mahu summa eelneval aastal tegutsetud kuude arvuga¹⁰ (RahaPTS § 72² lg-s 7).

- 5.10. Teenuse pakkumise raames tehtud tehingute¹¹ mahu meetod baseerub virtuaalvääringu teenuse pakkuja poolt vahetamise teenuse või ülekande teenuse pakkumise raames

⁹ Tegutsemise all on mõeldud äriühingu reaalsel tegutsemise aega ehk aega millal osutati klientidele teenust.

¹⁰ Kuude ümardamine toimub täiskuudeni, ilma komakohtadeta.

¹¹ Tehingu all peetakse silmas alljärgnevat näitliku loetelu:

- Pangakaardiga makse keskkonda, et saada kontole vahendid virtuaalvääringu ostmiseks;
- Vahetustehing: raha-virtuaalvääring;
- Vahetustehing: virtuaalvääring-raha;
- Vahetustehing: virtuaalvääring-virtuaalvääring;
- Raha tagasikandmine tavalisele kontole;

eelneva tegevusaasta jooksul teostatud vahetamise või ülekande teenuse tehingute kogusumma arvutamisel, mis tuleb esmalt jagada kaheteistkümnega ehk arvutada välja eelmise aasta kuude tehingute kogusumma aritmeetiline keskmine. Seejärel tuleb leitud summa jaotada mahuosadeks (0-5 miljonit, 5-10 miljonit, 10-100 miljonit, 100-250 miljonit ja üle 250 miljoni) ning arvutakse välja vastav protsent iga mahuosa kohta ning liidetakse need kõik kokku (RahaPTS § 72² lg-d 6, 7 ja 8).

5.11. Selgitame eeltoodut arvutuskäiku mahuosa meetodi puhul järgmiselt:

Omavahendite arvutamise test nr 1

		Jagatud 12 kuuks	833 333,33 ¹²	
Mahuosa kogumahult	Mahuosa %	Tehingute kogumaht 2021	10 000 000,00	Kuu lõikes
Vahemikud miljonites	%	arvutuse alussumma	Kasvavalt tehingute maht	Omavahendid
0-5	4,00%	833 333,33	833 333,33	33 333,33
5-10	2,50%			
10-100	1,00%			0
100-250	0,005			0
250-	0,0025			0
Kokku		833 333,33		33 333,33

Kontroll

Omavahendid nõue 33 333,33
Osakapital 250 000
Rakendame osakapitali nõuet, vastavalt RahaPTS § 72² lg 1 p 1 alusel 250 000

- Virtuaalvääringu ülekandmine teise vahetuskeskkonda/oma teise rahakotti, mis ei ole enam selles vahetuskeskkonnas.

¹² 10 000 000/12

Omavahendite arvutamise test nr 2

		Jagatud 12 kuuks	10 000 000	
Mahuosa kogumahult	Mahuosa %	Tehingute kogumaht 2021	120 000 000,00	Kuu lõikes
Vahemikud miljonites	%	arvutuse alussumma	Kasvavalt tehingute maht	Omavahendid
0-5	4,00%	5 000 000	5 000 000	200 000
5-10	2,50%	5 000 000	10 000 000	125 000
10-100	1,00%			0
100-250	0,005			0
250-	0,0025			0
Kokku		10 000 000		325 000

Kontroll

Omavahendid nõue 325 000
Osakapital 250 000
Rakendame 325 000
omavahendite nõuet,
vastavalt RahaPTS
§ 72² lg 1 p 2 alusel

5.12. Omavahendite miinimumnõue peab olema täidetud igal ajahetkel. Kuna jooksva aasta kahjum kuulub omavahenditesse, siis vähendab jooksva aasta kahjum koheselt omavahendeid.

5.13. Virtuaalvääringu teenuse pakkuja peab jooksvalt jälgima omavahendite nõude täitmist. Eelnev tähendab, et virtuaalvääringu teenuse pakkuja omavahendite summa ei tohi tegevusluba omades kordagi olla väiksem kui seaduses märgitud summa. Ettevõtja kohustus on tagada, et virtuaalvääringu teenuse pakkuja vastab alati RahaPTS-is toodud tingimustele, sh omavahendite tingimustele.

6. Omavahendite olemasolu tõendamine

6.1. Virtuaalvääringu tegevusloa taotlemise juhendi¹³ kohaselt virtuaalvääringu teenuse pakkujad, kellel on kohustus ennast uute seaduses sätestatud nõuetega vastavusse viia hiljemalt 15.06.2022, peavad esitama RAB-ile tõendid piisavate omavahendite olemasolu kohta.

6.2. RahaPTS § 72² lg 8 kohustab virtuaalvääringu teenuse pakkujat rakendama meetmeid, mis tagavad igal ajal võimaluse omavahendite arvutamiseks piisava täpsusega.

¹³ <https://fiu.ee/media/238/download>.

- 6.3. Kuivõrd virtuaalvääringu teenuse pakkuja on kohustatud tõendama RAB-ile omavahendite olemasolu, siis soovime virtuaalvääringu teenuse pakkujal kasutada juhendi punktis 5.11 toodud vormi (tabelit) omavahendite arvutamisel ja RAB-ile esitamiseks. Omavahendite arvutamisele on kaasa lisatud ka eraldi tabel, kus on põhjalikumalt välja toodud arvutusmeetodid erinevate mahuosade kaupa.
- 6.4. Lisaks tuleb virtuaalvääringu teenuse pakkujal esitada omavahendite seadusele nõuetele vastavuse kinnitamiseks selgitus, millistest dokumentidest/andmetest kujunesid juhendi punktis 5.11 välja toodud tabeli algandmed.
- 6.5. Omavahendite miinimumnõuet ületava osa suuruse määratlemiseks ja RAB-ile tõendamiseks peab virtuaalvääringu teenuse pakkuja esitama lisaks äriplaanile ka 1 aasta baasprognoosi ning operatsiooniriskide kaardistuse.¹⁴

7. Omavahendite nõuete rikkumise tagajärjed

- 7.1. Antud valdkonnas kehtivad ettevõtjatele kõrgendatud nõudmised ja ettevõtjad peavad olema oma kohustuste täitmisel hoolsad. Virtuaalvääringu teenuse pakkuja peab teadma valdkonnas kehtivatest kõrgendatud nõudmistest ning ettevõttel tuleb nendega oma tegevuses arvestada. Lisaks tuleb virtuaalvääringu teenuse pakkujal olla teadlik tagajärgedest, mis kaasnevad seadusest tuleneva kohustuse täitmata jätmisega.
- 7.2. RahaPTS § 75 lg 2 p 6 kohaselt võib RAB ettevõtte tegevusloa kehtetuks tunnistada, kui virtuaalvääringu teenuse pakkuja omavahendite suurus ei vasta RahaPTS-is või selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud nõuetele.
- 7.3. Omavahendite nõuete rikkumise eest sätestab RahaPTS § 94⁴ lg 1 rahatrahvi kuni 300 trahviühikut. Sama paragrahvi lõige 2 sätestab, et kui teo on toime pannud juriidiline isik karistatakse rahatrahviga kuni 400 000 eurot. Rahatrahvi saab määrata juhul, kui virtuaalvääringu teenuse pakkuja ei täida RahaPTS § 72² lg-s 1 sätestatud nõuet.

¹⁴ Juhendi punktid 2.8 ning 2.14.

Lisad

Näide 1

Jagatud 12 kuuks 8 333 333,33¹⁵

Mahuosa kogumahult	Mahuosa %	Tehingute kogumaht 2021	100 000 000,00	Kuu lõikes
Vahemikud miljonites	%	arvutuse alussumma	Kasvavalt tehingute maht	Omavahendid
0-5	4,00%	5 000 000	5 000 000	200 000
5-10	2,50%	3 333 333	8 333 333	83 333
10-100	1,00%			0
100-250	0,50%			0
250-	0,25%			0
Kokku		8 333 333		283 333

Kontroll

Omavahendid nõue 283 333,33
 Osakapital 250 000,00
Rakendame omavahendite nõuet

Näide 2

Jagatud 12 kuuks 83 333 333,33¹⁶

Mahuosa kogumahult	Mahuosa %	Tehingute kogumaht 2021	1 000 000 000,00	Kuu lõikes
Vahemikud miljonites	%	arvutuse alussumma	Kasvavalt tehingute maht	Omavahendid
0-5	4,00%	5 000 000	5 000 000	200 000
5-10	2,50%	5 000 000	10 000 000	125 000
10-100	1,00%	73 333 333	83 333 333	733 333
100-250	0,50%			0
250-	0,25%			0
Kokku		83 333 333		1 058 333

Kontroll

Omavahendid nõue 1 058 333,33
 Osakapital 250 000,00
Rakendame omavahendite nõuet

¹⁵ 100 000 000,00/12.

¹⁶ 1 000 000 000,00/12.

Mahuosa	Mahuosa %	Tehingute kogumaht 2021	10 000 000 000,00	Kuu lõikes
Vahemikud miljonites	%	arvutuse alussumma	Kasvavalt tehingute maht	Omavahendid
0-5	4,00%	5 000 000	5 000 000	200 000
5-10	2,50%	5 000 000	10 000 000	125 000
10-100	1,00%	90 000 000	100 000 000	900 000
100-250	0,50%	150 000 000	250 000 000	750 000
250-	0,25%	583 333 333	833 333 333	1 458 333
Kokku		833 333 333		3 433 333

Kontroll

Omavahendid nõue	3 433 333,33
Osakapital	250 000,00
Rakendame omavahendite nõuet	

¹⁷ 10 000 000 000,00/12.